

УДК 351:005

Степанюк Н. А., кандидат економічних наук, доцент, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Рівне, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

В статті досліджено теоретичні підходи до поняття децентралізації в системі управління національною економікою. Виявлено, що для ефективного функціонування держави необхідно досягнути раціонального співвідношення підходів до централізації та децентралізації, змінити роль, відповідальність та повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Обґрунтовано, що більшість наукових праць присвячено дослідженню питання децентралізації влади, упровадження реформи публічних фінансів, передавання повноважень на місця як запорука розвитку національної економіки. Розглянуто організаційно-правові аспекти децентралізації в Україні. Зазначено, що курс на децентралізацію окреслює як перспективи, так і проблеми впровадження. Але, в загальному, децентралізація відіграє важливу роль у розвитку демократії та позитивних змін в суспільстві, сприяє переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності громади та окремої людини.

Ключові слова: децентралізація, управління, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, види децентралізації, національна економіка.

Степанюк Н. А., кандидат экономических наук, доцент, Ровенский областной институт последипломного педагогического образования, г. Ровно, Украина

ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКОЙ

В статье исследованы теоретические подходы к понятию децентрализации в системе управления национальной экономикой. Выявлено, что для эффективного функционирования государства необходимо достичь рационального соотношения подходов к централизации и децентрализации, изменить роль, ответственность и полномочия органов исполнительной власти и органов местного самоуправления.

Обосновано, что большинство научных работ посвящены исследованию вопроса децентрализации власти, внедрению реформы публичных финансов, передачи полномочий на места как залога развития национальной экономики. Рассмотрены организационно-правовые аспекты децентрализации в Украине. Отмечено, что курс на децентрализацию определяет, как перспективы, так и проблемы внедрения. Но, в общем, децентрализация играет важную роль в развитии демократии и позитивных изменений в обществе, способствует переходу к институтам, основанным на инициативе и ответственности общества и отдельного человека.

Ключевые слова. децентрализация, управление, органы исполнительной власти, органы местного самоуправления, виды децентрализации, национальная экономика.

Stepaniuk Nataliia, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Rivne Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Rivne, Ukraine

DECENTRALIZATION IN THE SYSTEM OF NATIONAL ECONOMY MANAGEMENT

Introduction. Article deals with the investigation of the theoretical approaches to the notion of decentralization in the system of management of the national economy.

Purpose. It has been found that for the effective functioning of the state it is necessary to achieve a rational relationship between centralization and decentralization, change the role, responsibility and powers for local self-government and executive authority.

Results. It is substantiated that most of the scientific works are devoted to the study of the issue of decentralization of power, the implementation of reform of public finances, the transfer of power to the place as a guarantee of the development of the national economy.

It is emphasized that the main idea of decentralization is to transfer competence to local government to address local needs issues. Consequently, decentralization is closely linked to the organization of public administration, promotes the building of effective relations between state authorities and local government.

The main advantages of decentralization are: simplified management on the local area, establishing closer connection with civil society, increasing transparency of managerial decisions and raising the level of responsibility to the territorial community. Considered organizational and legal aspects of introduction of decentralization in Ukraine.

It is noted that the course on decentralization outlines both prospects and implementation problems. Among the main risks of decentralization are the inconsistencies of the development of separate territorial units and strategic goals, the loss of state mobility, reduction of workplaces of the state apparatus, risks of complication of coordination between levels of management.

Conclusions. It has been determined that for efficiency and effectiveness of the reform decentralization principles are necessary for wide introduction in the administrative, political, budgetary, financial and social spheres and promote development of human and resource potential, responsibility of the authorities, increase quality provision of state and public services, consolidation of society, solving of economic, environmental, legal, political and other issues. But in general, decentralization plays an important role at the development of democracy and positive changes in society, the transition to institutions based on the initiative and responsibility of the community and the individual.

Keywords: decentralization, management, executive authority, local self-government, types of decentralization, national economy.

JEL Classification: H10; H70; H80.

Постановка проблеми. Децентралізація національної економіки сьогодні визначається головним завданням реформування системи державного управління як теоретиками, так і практиками публічного управління в Україні. В цьому напрямі проводяться наукові дослідження, приймається багато нормативних документів, розробляються та реалізуються практичні підходи до розширення повноважень та спроможності органів місцевого самоврядування тощо.

Як результат, реформування в державному управлінні України виявилось доволі складним завданням, основною причиною стала відсутність у більшості населення

інформації та системних знань про ці процеси. Досягнення раціонального співвідношення підходів до централізації та децентралізації, зміна ролі, відповідальності та повноважень органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, як органів публічної влади, є одним із методів досягнення ефективності функціонування держави. Поряд з цим розв'язання цих проблем потребують системності та комплексності в підходах та більш ретельного наукового обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність децентралізації обумовила широку активність науковців в обговоренні та пошуках підходів до розв'язання проблемних

питань. Варто виокремити праці таких авторів, як В. Б. Авер'янов [1], І. А. Грицяк [2], Т. Л. Миронова [3], Н. Р. Нижник [4], А. Ф. Ткачук [5], В. М. Шаповал [6] та інших. В цих роботах досліджуються сутність та зміст децентралізації як явища, процесу та напрямків реформування публічної влади, докладно аналізується закордонний, і в т.ч. європейській досвід, обґрунтовуються пропозиції з підвищення ефективності та результативності діяльності системи влади в Україні. Загальні принципи функціонування ефективних моделей фінансової децентралізації й бюджетного федералізму були запропоновані представниками неокласичної та ліберальної школи: Дж. Б'юкененом [7], П. Самуельсоном [8], Дж. Стігліцем [9]. Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників, праці яких відіграють важливу роль у вивченні цієї проблематики, відзначимо таких як О. Власюк [10], Б. Данилишин [11], Ч. Тібо [12], Р. Масгрейв [13], В. Оутс [14] та ін.

Більшість наукових праць присвячена дослідженню питання децентралізації влади, упровадження реформи публічних фінансів, передавання повноважень на місця як запорука розвитку національної економіки. Так, С. Серьогін і Н. Гончарук підкреслюють, що проведення децентралізації влади стало не просто бажанням підвищити ефективність управління на місцях, а передумовою виходу із затяжної політичної кризи [15, С. 3]. Ю. Ковбасюк убачає «першочерговим завданням держави саме раціональний баланс управлінської децентралізації та концентрації повноти влади в єдиному центрі» [16, С. 247-248].

На основі проведеного огляду констатуємо доцільність продовження і поглиблення вивчення теоретичних основ децентралізації з урахуванням політичних та соціально-економічних умов України.

Ґрунтовний теоретичний аналіз сутності, змісту та концептуальних підходів до розуміння поняття децентралізації є запорукою ефективних управлінських

реформ та водночас нагальним науковим і практичним завданням.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження теоретичних проблем визначення поняття децентралізації, її сутності та видів. Основним завданням статті є аналіз сучасного стану впровадження децентралізації в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. В політиці більшості європейських країн питання децентралізації стали провідними наприкінці ХХ ст.. Основна ідея децентралізації полягає в передаванні органам місцевого самоврядування компетенції для вирішення питань, пов'язаних із місцевими потребами. В Україні вперше децентралізація згадується в ст. 5 Конституції Української Народної Республіки від 29 квітня 1918 р.: «Не порушуючи єдиної своєї влади, УНР надає своїм землям, волостям і громадам права широкого самоврядування, додержуючи принципу децентралізації» [17, С. 107].

У 1991 році, після проголошення незалежності, Україна зіштовхнулася з чималими труднощами, а саме: проблемами нерівномірного розвитку територій, суттєвими відмінностями у розвитку економічних районів, дисбалансу взаємовідносин між центральними органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування. Для розв'язання цих та інших проблем постало питання необхідності реформування системи державного управління та запровадження політики децентралізації. Конституція України 1996 року закріпила систему організації влади на місцевому рівні, закладену в 1992 р. у Законі «Про місцеві Ради народних депутатів, місцеве і регіональне самоврядування». Важливими актами у створенні правової основи для процесу децентралізації влади стали Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997 р. та «Про місцеві державні адміністрації» 1999 р. Вагомим кроком на цьому шляху було прийняття Розпорядженням КМУ «Концепції реформи місцевого самоврядування та

територіальної організації влади в Україні» 1 квітня 2014 року [18]. На сьогодні, ключовим підходом є закріплення принципу децентралізації у здійсненні державної влади та внесення змін до чинної Конституції України, що ґрунтується на положеннях Європейської Хартії місцевого самоврядування, напрацюваннях Конституційної асамблеї та Конституційної Комісії Верховної Ради, груп експертів в галузі конституційного права і місцевого самоврядування [19].

Важливими для здійснення реформ у напрямі децентралізації стали Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [20] та Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [21]. Згідно Стратегії пріоритетами державної регіональної політики є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток, ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Для початку необхідно з'ясувати, що собою являє децентралізація органів державної влади, яка і є метою проведення в Україні конституційної та адміністративної реформи. Децентралізація може бути територіальною – переміщення влади від центрального міста на інші території, і може бути функціональною – шляхом передання повноважень на прийняття рішень з головного органу будь-якого міністерства, служби чи департаменту Кабінету Міністрів України до чиновників нижчих рівнів органів публічної влади [18].

За визначенням Великого тлумачного словника сучасної української мови, який значною мірою базується на матеріалах одинадцяти томного тлумачного «Словника української мови» (1970-1980): децентралізація – це система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; скасування або послаблення централізації [22].

У політології термін «децентралізація» – (від лат. de... – префікс, що означає заперечення, і centralis – серединний) – управлінська політична система, покликана здійснювати владно значущі практичні рішення, що географічно чи організаційно перебувають поза межами безпосереднього впливу центральної влади; політичний процес, що передбачає делегування центральним урядом певних повноважень на місцевий рівень з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціонального значення, а також утілення в життя специфічних регіонально-локальних програм [23].

Серед науковців поширені наступні визначення децентралізації:

– передання частини функцій державного управління центральних органів виконавчої влади місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, розширення повноважень нижчих органів за рахунок вищих за рівнем [24, С. 111];

– процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим (від центральних органів виконавчої влади до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування); у широкому розумінні – ослаблення або скасування централізації [25, С. 204];

– самостійність у підходах до управління з урахуванням багатоманітності місцевих особливостей при збереженні єдності в основному, суттєвому [26, С. 12].

– характерне для сфери державного управління явище, зумовлене об'єктивними і суб'єктивними факторами, певний протилежний бік централізації, своєрідний засіб відображення централізації [4, С.16];

– спрямоване зверху вниз переміщення, передача органам місцевого самоврядування частини функцій центральної влади [27, С. 24].

– це право незалежного ухвалення рішень децентралізованими одиницями. Таким чином, регіональні й місцеві органи мають змогу самостійно приймати рішення щодо

фінансових питань і питань управління територією [14].

Ми вважаємо, що децентралізація це процес перерозподілу функцій, повноважень, людей або речей між органами управління.

Отже, децентралізація тісно пов'язана з організацією системи державного управління, сприяє побудові ефективних взаємовідносин між державними органами управління і органами управління на місцевому рівні. Наукові дослідження теорії децентралізації різні за об'єктом і характеризуються багатьма аспектами, що зумовлює існування різних видів децентралізації. Саме тому, погляди вчених на категорію «децентралізація» різняться і не зводяться до єдиної загально визнаної точки зору. Різні підходи до трактування поняття децентралізації обумовлені використанням авторами різних підходів до дослідження її природи та форм.

Досліджуючи підходи до змісту децентралізації вчений Кайзер К. виокремлює три її види:

– фінансову, що окреслює межу, до якої повноваження з підвищення доходів та видатків є децентралізованими;

– адміністративну, яка стосується державних службовців і може впливати на їх територіальне перебування та підзвітність;

– політичну, яка належить до рівня фактичної влади й політичної підзвітності, що передані з центру [28, С. 317-318].

Усі три види децентралізації перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності, адже за відсутності політичної й адміністративної децентралізації фінансова децентралізація, ймовірно, не принесе бажаного результату на практиці.

Інші вчені децентралізацію поділяють на адміністративну (формалізований тип децентралізації, при якому зберігається реальна підпорядкованість центральним органам влади); політичну (децентралізація органів влади та управління, прийняття управлінських рішень); бюджетну (децентралізація фінансових та матеріальних ресурсів, що є основою економічної

незалежності окремих територій); ринкову (розподіл окремих функцій аналізу та управління між державними та приватними структурами) [29, С. 95.].

Першочергово ідея взаємозв'язку фінансової, адміністративної та політичної децентралізації сформована для більш ефективного надання й максимальної локалізації адміністративних послуг до місцевого населення. Ця концепція в ідеалі покликана найбільш результативно ідентифікувати та вирішувати місцеві завдання, забезпечувати фінансову самостійність і спроможність місцевих громад.

Курс на децентралізацію окреслює як перспективи, так і проблеми розвитку України. Американський науковець Дж. Ма виділяє три основні проблеми, з якими стикаються країни, що розвиваються, на шляху до децентралізації державного управління: обмежені адміністративні можливості місцевих управлінь; відсутність механізмів, що гарантують відповідальність органів місцевого самоврядування; значні регіональні диспропорції. За цих умов науковець вважає недоцільним повну автономію місцевого управління. Оптимальним варіантом, на його думку, є очолення урядом процесу децентралізації [30]. Такий підхід можна вважати загальним правилом, яке було виведено науковцем у результаті дослідження більш ніж 20 країн світу. Розділяємо погляди вченого щодо перспектив впровадження певної автономії органів місцевого самоврядування поряд із підвищенням контролю за їх відповідальністю.

Основними перевагами децентралізації вважають: спрощену структуру управління на місцях, налагодження тіснішого зв'язку із громадянським суспільством, підвищення прозорості прийняття управлінських рішень, підвищення ступеня відповідальності перед територіальною громадою.

За певних обставин децентралізація може мати ризики й небезпеки. У такому разі деякі

сфери державного й суспільного життя не можуть піддаватися децентралізації.

До ризиків відносимо втрату мобільності держави, скорочення робочих місць державного апарату, а також небезпека провалу серйозних державних перетворень в умовах, коли держава знаходиться в стані проведення антитерористичної операції [31, С. 20]. А також і ризики неузгодженості напрямів розвитку окремих територіальних одиниць та стратегічних цілей, ризики ускладнення координації між рівнями управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз наукових джерел дає змогу зазначити, що позиції науковців щодо сутності та змісту децентралізації є неоднозначними. Відповідно до визначення поняття «децентралізація» обґрунтовано, що в сучасній науці суть децентралізації розглядаються відносно її видів. Визначено, що потенційно центральна влада неспроможна ефективно розв'язувати локальні проблеми, гнучко та своєчасно

реагувати на змінні потреби місцевих громад. З цього випливає необхідність чіткого визначення й законодавчого закріплення повноважень, спроможностей та відповідальності між різними рівнями публічного управління.

Отже, децентралізація відіграє важливу роль у розвитку демократії та проведенні змін в суспільстві, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності громади та окремої людини.

Визначено, що для ефективності та результативності реформування постулати децентралізації необхідні для широкого впровадження в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах та сприяють розвитку людського та ресурсного потенціалу, відповідальності влади, підвищенню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, екологічних, правових, політичних та інших проблем.

Література:

1. Авер'янов В. Б. Адміністративна реформа і правова наука / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2002. – № 3. – С. 24–25.
2. Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади : монографія / І. А. Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 236 с.
3. Миронова Т. Л. Управління розвитком регіону : навч. посіб. / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай, С. Ю. Колодій. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – С.108–110.
4. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / кол. авт.; відпов. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – 448 с.
5. Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування: світовий та зарубіжний досвід / А. Ф. Ткачук, Р. Агранофф, Т. Браун. – К. : Заповіт, 1997. – 186 с.
6. Шаповал В. М. Сутнісні характеристики місцевого самоврядування / В. М. Шаповал // Право України. – 2002. – № 3. – С. 5–11.
7. Buchanan J. (Buchanan, 1957). Federal expenditures and state functions / J. Buchanan // Federal Expenditure Policy for Economic Growth and Stability, Joint Economic Committee, Washington, D.C.. – 1957, available at: https://fraser.stlouisfed.org/docs/historical/jec/19571105jec_fedexpenditure_buchanan.pdf.
8. Samuelson P. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure, The Review of Economics and Statistics, available at: http://www.ses.unam.mx/docencia/2007II/Lecturas/Mod3_Samuelson.pdf.
9. Stiglitz J. (1999), Economics of the public sector, New York.
10. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики / О. С. Власюк. – К. : НІСД, 2016. – 528 с.
11. Данилишин Б. М. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5-11.
12. Tiebout C. (1961). An Economic Theory of Fiscal Decentralization, Princeton University Press, available at: <http://www.nber.org/chapters/c2273.pdf>
13. Масгрейв Р. А. Государственные финансы: теория и практика / Р. А. Масгрейв. – М : Бизнес Атлас, 2009. – 716 с.

14. Oates W. E. (2008), On the Evolution of Fiscal Federalism: Theory and Institutions, *National Tax Journal*, Vol. 61, pp. 313-334.
15. Серьогін С. М. Теоретичні засади та основні напрямки реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади в Україні / С. М. Серьогін, Н. Т. Гончарук // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2015. – № 2. – С. 1–17.
16. Ковбасюк Ю. В. Нові підходи до формування регіональної політики та регіонального управління / Ю. В. Ковбасюк // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 7(157). – С. 246–253.
17. Неліна Н. В. Місцеве самоврядування як сфера реалізації конституційної правосуб'єктності українського народу / Н. В. Неліна // Науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАН України. – 2013. – № 1. – С. 104-107.
18. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 333-р.
19. Питання конституційної комісії : указ Президента України від 31 березня 2015 року № 190/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/19212.html>
20. Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 05.02.2015 р. №157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
21. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>
22. Децентралізація // Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – 5-те вид. – К. : ВТФ «Перун», 2005.
23. Децентралізація влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.archivelviv.gov.ua/archive/information/decentralizacija-vladi-vukrajini/>.
24. Державне управління та державна служба : словн.-довід. / уклад. О. Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2005. – 111 с.
25. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – 2-ге вид., доповн. і виправл. – К. : Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2005. – 254 с.
26. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у таблицях і схемах / Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. проф. Г. С. Одінцової. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 112 с.
27. Побочний І. А. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті реформ в Україні / А. Побочний // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в умовах євроінтеграції: матеріали українсько-польської наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 15 листопада 2013 р.). – Д. : Дніпропетр. держ. Ун-т внутр. справ. – 2013. – С. 24-25.
28. Kaiser K. Decentralization Reforms, Analyzing the Distributional Impact of Reforms, available at: http://siteresources.worldbank.org/INTPSIA/Resources/490023-11208458_25946/3622-06_Ch06.pdf.
29. Роман В. Особливості децентралізації та деконцентрації влади: теоретичний аспект / В. Роман // Ефективність державного управління. – 2014. – Вип. 38. – С. 92-98.
30. Ma J. Decentralization From the "Top Down": The Japanese Case, available at: www.worldbank.org/nidf/nidfl/topdown.html.
31. Завгородній В. А. Децентралізація та федералізація: порівняльний аналіз і можливості впровадження в Україні / В. А. Завгородній, М. Ю. Романов // Вісник Запорізького національного університету. – 2015. – № 1 (1). – С. 16-22.
32. Степанюк Н. А. Аналіз причин кризової динаміки економіки України. Глобальні та національні проблеми економіки / Н. А. Степанюк. – 2016. – №10. – С. 227-231.

References:

1. Aver'ianov, V. B. (2002), *Administrativna reforma i pravova nauka* [The administrative reform and legal science], Pravo Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
2. Hrytsiak, I. A. (2005), *Upravlinnia v Yevropejs'komu Soiuzi: teoretychni zasady: monohrafiia* [The management in the European Union: theoretical foundations: monograph], NADU, Kyiv, Ukraine.
3. Myronova, T. L. Dobrovol's'ka, O. P. Protsaj, A. F. and Kolodij, S. Yu. (2006), *Upravlinnia rozvytkom rehionu* [The Management by development of the region], Tsentr navch. literatury, Kyiv, Ukraine.
4. Nyzhnyk, N. R. (1997), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: tsentralizatsiia i detsentralizatsiia* [The governance in Ukraine: centralization and decentralization], UADU, Kyiv, Ukraine.
5. Tkachuk, A. F. (1997), *Mistseve samovriaduvannia: svitovyy ta zarubizhnyj dosvid* [The local government: world and foreign experience], Zapovit, Kyiv, Ukraine.
6. Shapoval, V. M. (2002), *Sutnisni kharakterystyky mistsevoho samovriaduvannia* [An essential characteristics of local government], Pravo Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
7. Buchanan, J. (1957), *Federal expenditures and state functions* [Online], available at: https://fraser.stlouisfed.org/docs/historical/jec/19571105jec_fedexpenditure_buchanan.pdf, (Accessed 4 December 2017).

8. Samuelson, P. (1954), *The Pure Theory of Public Expenditure* [Online], available at: http://www.ses.unam.mx/docencia/2007II/Lecturas/Mod3_Samuelson.pdf, (Accessed 4 December 2017).
9. Stiglitz, J. (1999), *Economics of the public sector. Third edition*, New York, London.
10. Vlasiuk, O. S. (2016), *Natsional'na bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishn'oi polityky: vybr. nauk. pratsi* [The National Security of Ukraine: the evolution of the problems of the internal politics: selected scientific works], NISD, Kyiv, Ukraine.
11. Danylyshyn, B. M. (2016), *Detsentralizatsiia u krainakh Yevropejs'komu Soiuzi: uroky dlia Ukrainy* [The decentralization in EU countries: lessons for Ukraine], Kyiv, Ukraine.
12. Tiebout, C. (1961), *An Economic Theory of Fiscal Decentralization* [Online], available at: <http://www.nber.org/chapters/c2273.pdf>, (Accessed 4 December 2017).
13. Mashrejev, R. A. (2009), *Hosudarstvennye fynansy: teoriya y praktyka* [The state finance: the theory and practice], Byznes Atlas, Moskva, Rosyia
14. Oates, W. E. (2008), "On the Evolution of Fiscal Federalism: Theory and Institutions", *National Tax Journal*, vol. 61, pp. 313-334.
15. Ser'ohin, S. M. and Honcharuk, N. T. (2015), "The theoretical principles and main directions of the reform of local government and decentralization of power in Ukraine", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, vol. 2, pp. 1–17.
16. Kovbasiuk, Yu. V. (2014), "New approaches to the formation of regional policy and regional administration", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 7(157), pp. 246–253.
17. Nelina, N. V. (2013), "The local government as a sphere of realization of the constitutional legal personality of the Ukrainian people", *Naukovo-teoretychnyj chasopys*, vol. 1, pp. 104-107.
18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), *The concept of the reform of local government and territorial organization of power in Ukraine*.
19. The Decree of the President of Ukraine (2015), "The questions of the constitutional committee", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/19212.html> (Accessed 5 December 2017).
20. The Verhovna Rada of Ukraine (2015), "Adout voluntary association of territorial communities", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (Accessed 5 December 2017).
21. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), "The State Strategy for Regional Development on the period up to 2020", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11> (Accessed 5 December 2017).
22. Busel, V. T. (2005), *Velykyj tлумachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy* [The great explanatory dictionary of modern Ukrainian language], VTF «Perun», Kyiv, Ukraine.
23. *Detsentralizatsiia vlady v Ukraini* [The decentralization of power in Ukraine], available at: <http://www.archiveviv.gov.ua/archive/information/detsentralizaciya-vlady-vukrajini/> (Accessed 5 December 2017).
24. Obolens'kyj, O. Yu. (2005), *Derzhavne upravlinnia ta derzhavna sluzhba* [The state administration and public service], KNEU, Kyiv, Ukraine.
25. Malynovs'kyj, V. Ya. (2005), *Slovnyk terminiv i poniat' z derzhavnoho upravlinnia* [The dictionary of terms and concepts of government], The center for Support of Civil Service Institutional Development, Kyiv, Ukraine.
26. Odintsova, H. S. (2002), *Derzhavne upravlinnia i menedzhment* [The governance and management], KharRI UADU, Kharkiv, Ukraine.
27. Pobochnyj, I. A. (2013), "The political and legal principles of decentralization of power in the context of reforms in Ukraine", *Pravova derzhava: istoriia, suchasnist' ta perspektyvy formuvannia v umovakh ievrointehratsii* [The rule of law: history, modernity and prospects of formation in the conditions of eurointegration], University of Internal Affairs, Dnipropetrovsk, Ukraine, pp. 24-25.
28. Kaiser, K. (2006), *Decentralization Reforms*, available at: http://siteresources.worldbank.org/INTPSIA/Resources/490023-1120845825946/3622-06_Ch06.pdf. (Accessed 5 December 2017).
29. Roman, V. (2014), "The features of decentralization and deconcentration of power: theoretical aspect", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 38, pp. 92-98.
30. Ma, J. "Decentralization From the "Top Down": The Japanese Case [Online], available at: <http://www.worldbank.org/nidf/nidfl/topdown.html> (Accessed 4 December 2017).
31. Zavorodnij, V. A. and Romanov, M. Yu., "The decentralization and federalization: comparative analysis and possibilities of implementation in Ukraine", *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*, vol. 1(1), pp. 16-22.
32. Stepaniuk, N. A. (2016), "An analysis of the causes of crisis dynamic of an economy in Ukraine", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 10 [Online], available at: <http://global-national.in.ua> (Accessed 4 December 2017).

